

ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA SOLSTVO

PROTOKOLI ZA RAVNANJE

Spolno nasilje

Protokol za ravnanje ob zaznavi in
obravnavi spolnega nasilja in
spolnega nadlegovanja v
vzgojno-izobraževalnih zavodih

Protokol za ravnanje ob zaznavi in obravnavi spolnega nasilja in spolnega nadlegovanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Tajda Logar, Katja Zabukovec Kerin in Mitja Svete

Avtorji so se pri pripravi gradiva navezali na Protokol za ravnanje ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Strokovni pregled:

Mateja Štirn, ISA Institut
Maja Plaz, Društvo SOS telefon
Polona Kovač, Društvo Ključ
Simon Slokan, Inšpektorat RS za šolstvo in šport
Kristina Bratina, Tamara Malešević, Zora Rutar Ilc in
Renata Zupanc Grom, Zavod RS za šolstvo

Jezikovni pregled:

Mira Turk Škraba

Oblikovanje in grafična priprava:

Matjaž Tomažič

Izdal in založil:

Zavod RS za šolstvo

Predstavnik:

Vinko Logaj

Urednica:

Zvonka Kos

Spletna izdaja

Ljubljana, 2023

Publikacija je dosegljiva na:

www.zrss.si/pdf/protokol_spolno_nasilje.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 161205507

ISBN 978-961-03-0800-3 (PDF)

**KAKOVOST
V VZGOJI IN
IZOBRAŽEVANJU**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPOORNOST

Financira
Evropska unija
NextGenerationEU

Izdajo publikacije sofinancira Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje v okviru projekta Analitsko središče, ki se financira z evropskimi sredstvi za okrevanje in odpornost.

Protokol za ravnanje ob zaznavi in obravnavi spolnega nasilja in spolnega nadlegovanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih

VSEBINA

1	O SPOLNEM NASILJU	6
	Spolno nasilje in vzgojno-izobraževalni zavodi	7
	Definicija spolnega nasilja	8
	Povzročitelji spolnega nasilja	9
	Soglasje	10
	Oblike spolnega nasilja	11
	Zloraba na spletu	12
	Znaki in posledice	13
	Dolžnost prijave	16

2

PROTOKOL ZA RAVNANJE OB ZAZNAVI IN OBRAVNAVI SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA NADLEGOVANJA V VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

19

Vsebina protokola in opredelitev izrazov	20
Vsebina in namen protokola	20
Opredelitev izrazov	20
Sum na spolno nasilje, ki ga izvaja učenec oziroma dijak	21
Takojšnja intervencija	21
Procesna intervencija	23
Grafični prikaz protokola 1	25
Sum na spolno nasilje nad otroki, ki ga izvaja zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu	26
Takojšnja intervencija	26
Procesna intervencija	28
Grafični prikaz protokola 2	30
Sum na spolno nasilje, ki ga nad otrokom izvaja tretja oseba	31
Takojšnja intervencija	31
Procesna intervencija	32
Grafični prikaz protokola 3	34
Priloga 1	36
Priloga 2	41
Priloga 3	43

1

O SPOLNEM NASILJU

O SPOLNEM NASILJU

1

Spolno nasilje in vzgojno-izobraževalni zavodi

Eden izmed petih otrok¹ do svojega 18. leta doživi spolno nasilje, kar pomeni, da gre za razširjen družbeni pojav. Domneva, da je prostor vzgoje in izobraževanja le redko povezan s spolnimi zlorabami, ni strokovno utemeljena. Nasilje s spolnimi vsebinami nad otroki in mladostniki² je vseprisotno, torej je tako ali drugače prisotno tudi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Čeprav se večina kaznivih dejanj s področja spolne nedotakljivosti otrok res zgodi izven okolja vrtca oziroma šole, se posledice nasilja prenašajo tudi v vzgojno-izobraževalni proces.

Oseba, ki je doživela spolno nasilje, svojo izkušnjo in posledice neločljivo vnaša v vse življenjske situacije, torej tudi v vrtčevski ali šolski prostor. Določena neprimerna vedenja so lahko oblika soočenja z nasiljem in istočasno klic na pomoč. Poleg nasilja, ki se dogaja v vzgojno-izobraževalnem prostoru, se lahko v njem kažejo tudi posledice spolnega nasilja, ki se je zgodilo (ali se dogaja) drugje. Posledice spolnega nasilja se lahko z dejanji storilcev prenašajo v prostor vrtca oziroma šole tudi preko psihičnega in spletnega nasilja v vrstniški skupini.

Eden izmed petih otrok do svojega 18. leta doživi spolno nasilje, kar pomeni, da gre za razširjen družbeni pojav.

Posledice nasilnih dejanj se torej prenašajo v prostor vzgoje in izobraževanja, tudi kadar se nasilje dogaja izven njega. Strokovna in moralna odgovornost zaposlenih v vzgoji in izobraževanju je, da se odzovejo na vsak sum spolnega nasilja. Znanje o spolnem nasilju nad otroki je tako izredno pomembno, saj strokovnim delavkam in delavcem omogoča učinkovito zaznavanje, strokovno odzivanje in ustrezno ukrepanje ob sumu na nasilje.

1 Z izrazom »otrok« v besedilu označujemo otroke v vrtcih, učence in dijake v osnovnih in srednjih šolah, domovih za učence in dijaških domovih do njihove polnoletnosti.

2 Poimenovanja za osebe so pisana v moški slovnični obliki in so mišljena kot nevtralna oblika za vse spole, razen kjer je to zaradi vsebine ali konteksta opredeljeno drugače.

Definicija spolnega nasilja

Spolno nasilje je oblika nasilja, pri kateri gre za zlorabo moči tistega, ki nasilje povzroča, nad drugo osebo, ki je praviloma v podrejenem položaju. Spolnega nasilja ne smemo razumeti in interpretirati v kontekstu spolnosti, saj gre pri spolnem nasilju, podobno kot pri drugih oblikah nasilja, vedno za podrejanje in zlorabo moči, ki se pri tej obliki nasilja dogaja v različnih dejanjih s spolno vsebino. Spolne vsebine so torej način oziroma sredstvo za vzpostavitev nadvlade in/ali spolne zadovoljitve povzročitelja. O spolni zlorabi otroka tako govorimo, kadar odrasli ali drug otrok izkoristi otrokov podrejeni položaj, telo, neizkušenos, radovednost, čutnost, potrebo po potrditvi in drugo. Oseba, ki povzroča nasilje, pri tem zlorabi svojo čustveno, fizično, družbeno in ekonomsko moč, svoj položaj in vpliv v družbi, kakor tudi svoje znanje, da si podredi in obvladuje otroka ali vrstnika. Pri spolnem nasilju gre tako za grob poseg v integriteto telesa, duševnost in razvoj otroka. Storilec ne upošteva družbenih norm v zvezi s spolnostjo, niti osebnih mej otroka, pri čemer krši številne otrokove pravice.

Pri spolnem nasilju gre vedno za podrejanje in zlorabo moči, ki se pri tej obliki nasilja dogaja v različnih dejanjih s spolno vsebino.

Storilci za doseg svojih ciljev največkrat uporabljajo različne oblike nasilja istočasno. Ob dejstvu, da večino tovrstnih dejanj storijo osebe, ki jih otrok pozna, so čustvena zloraba, zloraba položaja in ekonomsko izsiljevanje pogosto sestavni del spolnega nasilja. V številnih primerih fizična prisila v spolna dejanja sploh ni potrebna, saj storilec podredi otroka in ga obvladuje v nasilnem odnosu zgolj z zlorabo drugih oblik moči. Neenakost v moči med storilcem in osebo, ki doživlja nasilje, slednji onemogoča, da bi polno razumela, samostojno izbirala ali privolila v nasilne dejavnosti s spolno vsebino. Številni otroci in mladostniki celo ne zaznajo elementa prisile, saj razvojno še ne razumejo ali v danem trenutku ne morejo razumeti, kaj se jim dogaja. Posledično dejanj z vsiljeno spolno vsebino ne občutijo kot nasilje, saj jih storilci vpletejo v zlorabo tako, da mislijo, da so pristali na nasilna dejanja. Pri tem zlorabijo čustva otroka, navezanost nanje in otrokovo podrejenost za spolno nasilje, ki ga lahko otroku predstavijo kot igro, skrb, ljubezen in učenje.

Neenakost v moči med storilcem in osebo, ki doživlja nasilje, slednji onemogoča, da bi polno razumela, samostojno izbirala ali privolila v nasilne dejavnosti s spolno vsebino. Številni otroci in mladostniki celo ne zaznajo elementa prisile.

Povzročitelji spolnega nasilja

Spolno nasilje je razširjen družbeni problem, ki se pojavlja tudi znotraj odnosov, v katerih naj bi bili otroci najbolj varni. Storilci prilagajajo svoja dejanja starosti otroka in razumevanju, ki ga ima otrok o spolnosti in nasilju. Spolno nasilje lahko povzročajo odrasli, vključno s strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju, ki zlorabijo svoj položaj in avtoriteto, kakor tudi otroci in mladostniki, ki si podredijo šibkejšo in/ali mlajše otroke. V večini primerov so storilci spolnih zlorab moški, ki jih otroci poznajo. Lahko so družinski člani, vrstniki, prijatelji, sosede in osebe v poklicih, ki se pri svojem delu srečujejo z otroki (trenerji, zdravniki, učitelji, vzgojitelji, duhovniki idr.). Zelo redko so storilci otroku popolnoma neznani.

Spolno nasilje se pojavlja tudi znotraj odnosov, v katerih naj bi bili otroci najbolj varni. Zelo redko so storilci otroku popolnoma neznani.

V pomembnem deležu spolnih zlorab so storilci družinski člani. Zloraba, ki jo stori družinski član, pomembno zaznamuje otroka in je nikakor ne smemo enačiti z ljubeznijo ali skrbjo za otroka. Gre za grobo kršitev otrokovih pravic, pri čemer družinski član izkoristi svojo vlogo in položaj, odvisnost otroka, njegova čustva in zaupanje.

Spolno zlorablajo tudi ženske in osebe drugih spolnih identitet, vendar v bistveno manjšem številu kot moški.

Soglasje

Spolnost je del življenja, zato je pričakovano, da zanima tudi otroke in najstnike. Vendar pa mora vsaka dejavnost s spolno vsebino potekati na podlagi izrecnega in osveščene pristanka oziroma privolitve vseh vpletenih. Pristanek mora biti dan svobodno, prostovoljno, informirano in nedvoumno. Privolitve ne more dati oseba, ki se boji posledic drugačne odločitve, ne razume pomena privolitve ali situacije, je pod vplivom alkohola ali drog in zato nerazsodna, prav tako privolitve ne more dati nezavestna oseba. Otrok ne more dati svobodnega pristanka za spolnost z odraslo osebo in v nekaterih primerih tudi s starejšim ali močnejšim vrstnikom.

Pristanek mora biti dan svobodno, prostovoljno, informirano in nedvoumno.

Pri tem se vedno presoja starostna primerljivost spolnega partnerja. V primeru, da je starostna razlika med partnerjema štiri ali več let, je upravičena zaskrbljenost, da privolitev ni bila dana ali pridobljena ob enakem razumevanju obeh (vseh) vpletenih oseb. V skladu s slovensko zakonodajo lahko na spolnost pristane oseba, starejša od 15 let. Spolni odnosi med mlajšimi pa so zakoniti le, če so osebe primerljive starosti in zrelosti ter so vsi udeleženi dali soglasje za spolni odnos. Ob upoštevanju modela soglasja ločimo prostovoljne in razvojno pričakovane spolne dejavnosti otrok in mladostnikov, ki potekajo ob vzajemnem soglasju s starostno primerljivim partnerjem, od nasilnih dejanj, ki potekajo brez soglasja in v nasprotju z željo druge osebe.

Otrok ne more dati svobodnega pristanka za spolnost z odraslo osebo in v nekaterih primerih tudi s starejšim ali močnejšim vrstnikom.

Oblike spolnega nasilja

Spolno nasilje obsega različne oblike dejanj s spolnimi vsebinami, ki jih lahko delimo na **nekontaktne in kontaktne oblike**. Med nekontaktne oblike spadajo tudi spolne zlorabe otrok in mladostnikov prek spleta, ki jih navajamo posebej.

› NEKONTAKTNE OBLIKE

Nekontaktne oblike so vsa dejanja, pri katerih ne pride do neposrednega oziroma telesnega stika med storilcem in osebo, ki doživlja zlorabo. Pogoste oblike, ki so lahko zakrite v vsakodnevne dejavnosti in jih storilci prikazujejo kot skrb, poučevanje otroka ali celo ustvarjalno dejavnost, so:

- pripombe s seksualno vsebino in napeljevanje k spolnosti;
- načrtno slačenje pred otrokom;
- razkazovanje spolovil;
- vsiljevanje golote;
- načrtno opazovanje otroka pri negi telesa in intimnih opravilih (umivanje, preoblačenje, kopanje, tuširanje);
- fotografiranje in snemanje otrok na seksualiziran način;
- prikazovanje pornografije in posnetkov spolnih zlorab otrok otrokom.

› KONTAKTNE OBLIKE

Kontaktne oblike spolne zlorabe so vsa dejanja s spolno vsebino, pri katerih pride do neposrednega stika med storilcem in otrokom:

- intimno poljubljanje otroka;
- otipavanje telesa, dotikanje po intimnih predelih, siljenje otroka, da se dotika telesa storilca;
- različne oblike samozadovoljevanja: samozadovoljevanje pred otrokom, siljenje otroka v dejavnost samozadovoljevanja ali vzajemnega samozadovoljevanja, opazovanje otroka med samozadovoljevanjem;
- drgnjenje s telesom ali spolovilom ob otroka;
- siljenje otroka v dotikanje spolovil z usti, dotikanje otrokovih intimnih delov telesa z usti;
- vtikanje prstov ali predmetov v nožnico ali danko;
- posilstvo.

Zloraba na spletu

Splet je razširil polje spolnih zlorab otrok, saj družabna omrežja in različne aplikacije, kot so Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook, Skype, WhatsApp, Twitter in druge, omogočajo nove možnosti za različne nekontaktne oblike spolnih zlorab. Na spletu lahko opredelimo naslednje oblike spolnega nasilja:

› NEŽELENA VIRTUALNA SEKSUALIZACIJA IN NADLEGOVANJE:

neželeni seksualizirani komentarji na objave, šale s spolno vsebino, namigovanje in pripombe na spolnost, pošiljanje sporočil, fotografij in posnetkov drugih oseb s spolno vsebino, pridobivanje, prepričevanje ali siljenje v virtualne spolne aktivnosti ali v spolni odnos v živo;

› SPLETNO USTRAHOVANJE (CYBER BULLYING) S SPOLNO VSEBINO:

načrtno in sistematično izključevanje osebe iz skupine ali družbe s pomočjo virtualnih spolnih vsebin, ki žalijo, smešijo in ponižujejo; obstajajo različne nasilne strategije, kot so zmerjanje in dajanje seksualiziranih vzdevkov, komentiranje telesa, širjenje spletnih govoric o spolnem vedenju, širjenje osebnih informacij intimne narave brez dovoljenja (spolne izkušnje, spolna usmerjenost);

› OBJAVLJANJE IN POSREDOVANJE INTIMNIH POSNETKOV DRUGIH OSEB:

seksling oziroma pošiljanje svojih posnetkov s seksualno vsebino je razširjena oblika komuniciranja med mladimi osebami, ki lahko poteka na dogovorni in prostovoljni podlagi, vendar lahko (nekdanji) partner, prijatelj ali nekdo drug, ki pridobi posnetke, te zaupne vsebine zlorabi tako, da jih posreduje drugim osebami ali jih javno objavi;

› PRISILJEVANJE IN IZSILJEVANJE S SPOLNIMI VSEBINAMI (SEXTORTION):

gre za raznolike oblike nasilništva, ki jih lahko izvaja (nekdanji) partner, prijatelj ali neznanec, ki je pridobil posnetke osebe; lahko vključuje izsiljevanje (sextortion) druge osebe v delitev lastnih posnetkov s spolno vsebino, zahteve po vključitvi v virtualne spolne aktivnosti in njihovo snemanje, nedovoljeno delitev vsebin na spletu, grožnje z javno objavo gradiva s spolno vsebino, izsiljevanje za nove fotografije, posnetke, različne usluge, denar in spolne aktivnosti, grožnje s spolnim nasiljem;

› SPLETNO PRIDOBIVANJE MLADOLETNIH OSEB (CYBER GROOMING):

pridobivanja oseb, mlajših od 15 let, na spletu za spolne aktivnosti prek spleta in v živo; storilec je najpogosteje odrasla oseba, ki navadno uporablja lažni profil in se načrtno spoprijatelji z mladoletno osebo z namenom storitve spolne zlorabe; glavni namen je najprej pridobiti zaupanje žrtve in jo nato prepričati v deljenje vsebin s spolno vsebino, kar storilcu omogoča izsiljevanje in nadaljnje pridobivanje virtualnih spolnih uslug ali spolnih uslug v živo;

› IZDELAVA POSNETKOV SPOLNIH ZLORAB OTROK:

načrtno izdelovanje posnetkov, ki prikazujejo spolno zlorabo otrok.

Družabna omrežja in različne aplikacije omogočajo nove možnosti za različne nekontaktne oblike spolnih zlorab.

Znaki in posledice

Dosedanje raziskave so pokazale, da ne obstaja nabor specifičnih znakov, na podlagi katerih bi lahko z določeno mero zanesljivosti sklepali, da je otrok doživel spolno nasilje. Nekatere čustvene in vedenjske znake lahko namreč zaznamo tudi pri otrocih, ki niso doživeli spolne zlorabe, dobro pa je, da smo pozorni nanje. Kadar se pojavi več znakov, ki lahko kažejo na sum spolne zlorabe, je zaskrbljenost za varnost in zdravje otroka upravičena.

Ne obstaja nabor specifičnih znakov, na podlagi katerih bi lahko zanesljivo sklepali, da je otrok doživel spolno nasilje. Kadar se pojavi več znakov, je zaskrbljenost za varnost in zdravje otroka upravičena.

Posledice spolnega nasilja se lahko kažejo z naslednjimi **znaki**:

- **nenadna sprememba počutja in vedenja**, ki je ne moremo pojasniti, na primer vznemirjenost, razdražljivost, oklepanje določenih odraslih, napadi panike, umik v odnosih;
- **motnje spanja, nočne more**;
- **psihosomatski znaki**, kot so pogoste in ponavljajoče bolečine v trebuhu in glavoboli;
- vedenja, ki spominjajo na zgodnje otroštvo (**ponovni pojav manj zrelih oblik vedenja**, kot npr. sesanje prsta, potreba po varnem predmetu);
- **težave, povezane s spolovili in izločanjem**: zadrževanje urina in blata, zaprtost, ponovno močenje postelje in blatenje v hlačke, vnetje spolovila,

rdečica okoli spolovila, vnetje zadnjične odprtine, rdečica v predelu zadnjične odprtine, težave pri hoji ali sedenju;

- **motnje prehranjevanja in motnje hranjenja;**
- **splošna vedenja**, ki so načeloma lahko prisotna v obdobju adolescence, na primer tesnoba, stalna žalost, nemirnost, utrujenost, upiranje, neupoštevanje pravil, vedenja, s katerimi želi otrok pritegniti pozornost, jeza, agresivnost;
- **specifična vedenja**, ki lahko kažejo na poseg v telo otroka, so strah pred dotiki, umikanje dotikom, strah pred slačenjem oziroma preoblačenjem (pri urah športa);
- **težave v šoli**, ki se kažejo kot zavračanje šole, slab učni uspeh, motnje pri učenju, beg iz šole;
- **beg od doma;**
- **seksualizirano vedenje**: poznavanje spolnosti, ki je neprimerno starosti otroka, ponavljajoče javno samozadovoljevanje, imitiranje spolnega akta;
- različne oblike **odvisnosti**;
- **samopoškodovanje**;
- **samomorilno vedenje**.

Nekontaktne in kontaktne oblike spolnega nasilja so enako škodljive.

Pogosta zmotna pri obravnavi nekontaktne oblike spolnega nasilja je prepričanje, da gre za manj škodljive načine zlorabe v primerjavi s kontaktnimi oblikami. Posledice pri posameznem otroku so odvisne od številnih dejavnikov, tudi od opremljenosti otroka za soočanje z najtežjimi življenjskimi preizkušnjami in podporo, ki jo ima v svoji družini, socialni mreži in skupnosti. Pri tem je ključno:

- **kdo je storilec**: zloraba, ki jo stori bližnja pomembna oseba, navadno povzroči težje posledice;
- **starost otroka ob zlorabi in trajanje zlorabe**: mlajši otroci še ne razumejo spolnega nasilja in lahko doživeto nasilje v razvoju večkrat različno interpretirajo; zloraba, ki se je začela v zgodnjem otroštvu in je trajala dalj časa, navadno pusti trajnejše posledice;
- **oblika zlorabe**: uporaba fizične sile, čustvenih manipulacij in groženj lahko poslabša posledice;
- **odziv okolice ob razkritju**: trenutek razkritja je lahko ključen za razvoj posledic; minimiziranje, zanikanje in neodzivnost zaupnih oseb povzročijo

še hujšo stisko pri otroku, ki je doživel nasilje; otrok lahko sklepa, da ni vreden in pomemben, občuti več krivde;

- **odziv institucij ob razkritju oziroma prijavi nasilja:** nestrokoven odziv institucij in neustrezni postopki, ki otroku ne dajo primerne podpore, povzročijo sekundarno viktimizacijo, ki oteži otrokovo okrevanje;
- **oblika pomoči:** premagovanje stisk, ki jih je povzročilo nasilje, je odvisno od oblik pomoči in podpore, ki so otroku na voljo; če te niso prilagojene individualnim potrebam otroka, lahko še povečajo njegovo stisko.

Posledice spolnih zlorab so odvisne od številnih dejavnikov.

Dolžnost prijave

V povezavi z razkritjem spolne zlorabe obstajata dve napačni domnevi, ki otežujeta ustrezno odzivanje strokovnih delavcev. Prva je prepričanje, da otroci o nasilju sploh ne spregovorijo ali spregovorijo šele v odrasli dobi, česar ne potrjujejo raziskave ali izkušnje pri delu. Kar dve tretjini otrok z izkušnjo spolne zlorabe spregovori v roku enega leta od prvega nasilnega dogodka, pri čemer se obrnejo na zaupne osebe v svoji okolici. Otroci zato potrebujejo priložnost, da spregovorijo, in celo pričakujejo, da se bo nekdo pogovoril z njimi. Naloga odraslih je zato vzpostaviti zaupen in varen prostor za izpoved. Druga neustrezna domneva je povezana s strahom pred lažnimi prijavi spolnega nasilja. Velika večina izpovedi otrok je resničnih, zato je pomembno, da otrokom verjamemo. Iskanje dokazov je naloga organov pregona, ne zaposlenih v vzgojno-izobraževalni ustanovi. Bistveno večji problem kot res redke lažne prijave je neukrepanje ob zaznavi suma spolnega nasilja oziroma minimiziranje ali zanikanje izpovedi otroka. Razkritje je za otroka, ki je doživel nasilje, izredno stresen trenutek, v katerem mora pri osebi, ki ji je zaupal, dobiti ustrezno podporo. Otroka ustrezno podpremo, če mu ob razkritju verjamemo, ga aktivno poslušamo in podpremo v odločitvi, da je spregovoril. Vsakršno minimiziranje nasilja, dvom, obsojanje, prelaganje krivde na otroka ali celo zasmehovanje v povezavi z nasiljem, je nestrokovno, neprimerno in škodljivo.

Kar dve tretjini otrok z izkušnjo spolne zlorabe spregovori v roku enega leta od prvega nasilnega dogodka, pri čemer se obrnejo na zaupne osebe v svoji okolici.

Otroka ustrezno podpremo, če mu ob razkritju verjamemo, ga aktivno poslušamo in podpremo v odločitvi, da je spregovoril.

Zaposleni v vzgojno-izobraževalnih zavodih imajo izredno pomembno vlogo pri odkrivanju in prekinitvi spolnih zlorab, saj so v neprestanem stiku z otroki, imajo z njimi vzpostavljen poseben odnos in lahko opazijo znake, ki kažejo na sum spolnega nasilja. Kot odrasle osebe in strokovni delavci so odgovorni za zaščito otrok. Vsakokratna hitra prijava suma na kaznivo dejanje spolnega nasilja je strokovna in moralna dolžnost vsakega delavca v vzgoji in izobraževanju. Tako pomagamo zaščititi otroka, ki je doživel nasilje, hkrati pa sporočamo storilcu, da je njegovo vedenje nesprejemljivo. Nadaljnje ukrepanje in preiskavo suma nasilja po prijavi vzgojno-izobraževalnega zavoda prevzamejo pristojne institucije – policija, tožilstvo in sodišče –, pomagajo pa tudi druge: centri za socialno delo, zdravstvo, nevladne organizacije.

Iskanje dokazov je naloga organov pregona, ne zaposlenih v vzgojno-izobraževalni ustanovi.

Tudi ko nasilje izvajajo otroci, ki so mlajši od 14 let in po slovenski zakonodaji ne morejo biti storilci kaznivih dejanj, je treba tako vedenje ustrezno obravnavati in ustaviti. To storimo tako, da otroka opozorimo na neprimerno in škodljivo vedenje ter mu predstavimo posledice; v primeru, da nadaljuje nasilno ravnanje, o dogajanju obvestimo starše, povečamo nadzor in zaščitimo otroke, ki so žrtve nasilja, pred nadaljnjim nasiljem. Da bi se zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu znali in zmogli ustrezno odzvati v primeru zaznanega nasilja, mora vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda posebno pozornost nameniti rednemu izobraževanju zaposlenih in preventivnemu delovanju. V primeru hujših in/ali ponavljajočih posegov v spolno nedotakljivost druge osebe pa je treba o vedenju otroka, ki povzroča spolno nasilje, obvestiti tudi center za socialno delo.

Spolno nasilje ali zlorabo, ki jo je izvršil otrok, ki je že dopolnil 14 let, morajo zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu prijaviti policiji. To naj storijo, tudi če se dejanje ni zgodilo v šoli – mogoče je, da so zaposleni v vzgojno-iz-

obraževalnem zavodu edini, ki sumijo na spolno zlorabo, in so zato edini, ki lahko s prijavo preprečijo nadaljnje izvajanje nasilja ter zaščitijo žrtve.

Zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu so dolžni obvestiti policijo, če sumijo, da je dejanje posilstva, spolnega nasilja, spolne zlorabe slabotne osebe, spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let, ali katero drugo kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost izvršila odrasla oseba. To naj storijo tudi, če se dejanje ni zgodilo v šoli.

2

PROTOKOL ZA RAVNANJE OB ZAZNAVI IN OBRAVNAVI SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA NADLEGOVANJA V VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Vsebina protokola in opredelitev izrazov

Vsebina in namen protokola

Protokol določa ravnanje zaposlenih v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in zasebnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki izvajajo javno veljavni program, ob zaznavi in obravnavi spolnega nasilja ter spolnega nadlegovanja nad otroki v okviru vzgojno-izobraževalnega zavoda.

Protokol je razdeljen na tri dele, glede na izvajalca spolnega nasilja:

- sum na spolno nasilje, ki ga izvaja učenec oz. dijak,
- sum na spolno nasilje, ki ga izvaja zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu,
- sum na spolno nasilje, ki ga izvaja tretja oseba izven vzgojno-izobraževalnega zavoda.

Opredelitev izrazov

Beseda »otrok« se nanaša na otroke in mladostnike od vrtca do srednješolskega izobraževanja, do starosti 18 let. Protokol se smiselno uporablja tudi za polnoletne dijake.

Beseda »učenec« se nanaša na otroke in mladostnike, vključene v vzgojno-izobraževalne zavode, od vrtca do zaključka srednješolskega izobraževanja.

Beseda »vzgojno-izobraževalni zavod« ali »VIZ« se nanaša na vrtce, osnovne šole, osnovne šole za otroke s posebnimi potrebami, srednje šole, glasbene šole, zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, dijaške domove.

Beseda »šolska svetovalna služba« se nanaša na svetovalno službo v vrtcih, osnovnih šolah, osnovnih šolah za otroke s posebnimi potrebami, srednjih šolah, zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, dijaških domovih.

Beseda »učitelj« se nanaša na vzgojitelje in učitelje v vrtcih, osnovnih šolah, osnovnih šolah za otroke s posebnimi potrebami, srednjih šolah, glasbenih šolah, zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, dijaških domovih.

Sum na spolno nasilje, ki ga izvaja učenec oziroma dijak

Takojšnja intervencija

A. Naloge zaposlenega, ki je zaznal nasilje v vzgojno-izobraževalnem zavodu

Strokovni delavec ali drug delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki je zaznal nasilje ali je bil o njem obveščen:

1. takoj poskrbi za varnost in zdravje otrok, tako da:

- izvede vse potrebne ukrepe za zaščito otroka, ki je doživel spolno nasilje (glede na okoliščine primera nemudoma prepreči fizični dostop domnevnega povzročitelja do žrtve oziroma prepreči elektronski dostop do telekomunikacijskih naprav, če je bilo nasilje storjeno na tak način),
- če je potrebno, pokliče nujno zdravniško pomoč in o dogajanju takoj obvesti starše oziroma skrbnike otroka,
- se pogovori z otrokom, ki je doživel spolno nasilje, z namenom razbremenitve in čustvene opore; namen pogovora ni pridobivanje dodatnih informacij,
- če je le mogoče, se pogovori tudi z otrokom, ki je nasilje povzročil;

2. isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznavi spolnega nasilja:

- o dogodku obvesti ravnatelja, razrednike vseh vpletenih otrok, šolsko svetovalno službo in starše oziroma skrbnike vpletenih otrok,
- naredi zapis dogodka in ga izroči šolski svetovalni službi.

B. Naloge šolske svetovalne službe

Strokovni delavci v šolski svetovalni službi isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznavi nasilja:

- po potrebi oblikujejo varnostni načrt za preprečitev nadaljevanja spolnega in drugih vrst nasilja (razmislijo o potrebi po fizičnem ločevanju povzročitelja od žrtve, o zagotovitvi varnosti in zaščite žrtve);
- se ločeno pogovorijo z otrokom, ki je doživel nasilje, in domnevnim povzročiteljem nasilja ter po potrebi z opazovalci dogodka in izdelajo zapis pogovora z namenom razjasnitve okoliščin; v odsotnosti šolske svetovalne

- službe ali če šolska svetovalna služba oceni, da je to potrebno, ločene pogovore opravi ravnatelj ali pomočnik ravnatelja;
- o dogodku obvestijo vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda.

Ob hujših dogodkih šolska svetovalna služba ali vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda obvesti center za socialno delo oziroma dejanje naznani policiji (če obstaja sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje) ter hkrati obvesti center za socialno delo. Kadar vzgojno-izobraževalni zavod dvomi o izpolnjenosti znakov kaznivega dejanja, se o tem predhodno posvetuje s policijo.

C. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

V odsotnosti šolske svetovalne službe ali če šolska svetovalna služba oceni, da je to potrebno, ločene pogovore iz prejšnje točke opravi ravnatelj ali pomočnik ravnatelja.

Ob hujših dogodkih vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda ali šolska svetovalna služba obvesti center za socialno delo oziroma dejanje naznani policiji (če obstaja sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje) ter hkrati obvesti center za socialno delo. Kadar vzgojno-izobraževalni zavod dvomi o izpolnjenosti znakov kaznivega dejanja, se o tem predhodno posvetuje s policijo.

Vzgojno-izobraževalni zavod v prijavi opiše dogodek in se ne opredeljuje glede kaznivosti dejanja.

Č. Zaznano nasilje vrstnikov izven vzgojno-izobraževalnega zavoda

Če je bil vzgojno-izobraževalni zavod obveščen, da vzgojno-izobraževalni zavod obiskujeta povzročitelj in žrtev spolnega nasilja, ki se je zgodilo izven vzgojno-izobraževalnega zavoda, je treba smiselno izpolniti zgornje naloge. Vzgojno-izobraževalni zavod v tem primeru smiselno sledi protokolu in smiselno porazdeli naloge kot v primeru spolnega nasilja na šoli. Predvsem mora vzgojno-izobraževalni zavod:

- poskrbeti za vsaj začasno ločenost povzročitelja in žrtve z namenom preprečiti nadaljnje izvajanje spolnega ali drugih oblik nasilja,
- po potrebi opraviti pogovore z vpletenimi in starši oziroma skrbniki in pripraviti varnostni načrt,

- če dejanje izpolnjuje znake katerega izmed kaznivih dejanj, o tem obvestiti center za socialno delo oziroma dejanje naznaniti policiji, če to še ni bilo storjeno,
- ves čas vzgojno delovati do celotne skupnosti z namenom ozaveščanja o neprimernih ravnanjih.

Procesna intervencija

A. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

Ravnatelj najpozneje dva dni po dogodku imenuje interni (ali po potrebi razširjeni) tim. Člani tima so svetovalni delavec, razrednika otroka, ki je doživel nasilje, ter otroka, ki je povzročil nasilje, ravnatelj in po potrebi drugi strokovni delavci vzgojno-izobraževalnega zavoda ali predstavniki zunanjih služb (centra za socialno delo, policije, zdravstvenih služb in drugih).

Razširjeni tim s predstavniki zunanjih služb ravnatelj imenuje, če je o dogodku obvestil tudi center za socialno delo in policijo, zaradi lažjega prenašanja informacij in usklajenega delovanja.

B. Naloge šolske svetovalne službe

Strokovni delavec v šolski svetovalni službi na podlagi pridobljenih informacij začne svetovalno delo z otrokom, ki je doživel spolno nasilje, in otrokom, ki ga je povzročil. Posebno pozornost nameni preverjanju, ali je otrok, ki je povzročil nasilje, morda tudi sam žrtev spolnega nasilja. Na ločena pogovora povabi tudi starše oziroma skrbnike otroka, ki je doživel nasilje in otroka, ki je nasilje povzročil. Če se starši oziroma skrbniki vabilu ne odzovejo brez ustreznega pojasnila in če vzgojno-izobraževalni zavod oceni, da je za uspešno pomoč otroku nujno njihovo sodelovanje, svetovalna služba o nesodelovanju staršev oziroma skrbnikov obvesti pristojni center za socialno delo, da lahko ta načrtuje pomoč otroku. Svetovalna služba o obveščanju centra za socialno delo predhodno seznaniti starše.

Šolska svetovalna služba najpozneje v treh delovnih dneh po zaznavi spolnega nasilja skliče imenovani tim. Tim je namenjen izmenjavi informacij, načrtovanju varnosti otroka, ki je doživel nasilje, in organiziranju dela z otrokom, ki je doživel nasilje in otrokom, ki je povzročil nasilje. Tim vodi svetovalni delavec, ki dejavnosti tima tudi ustrezno dokumentira.

C. Naloge tima

Naloge tima iz prejšnjih točk so:

- izdela načrt pomoči za otroka, ki je žrtev spolnega nasilja, ki vključuje tudi varnostni načrt,
- sodeluje z zunanjimi institucijami,
- pripravi načrt dela z otrokom, ki je povzročil nasilje, in v skladu s predpisi načrtuje vzgojno ukrepanje,
- načrtuje delo s starši oziroma skrbniki otroka, ki je doživel nasilje, in otroka, ki je nasilje povzročil,
- načrtuje delo z oddelkom, v katerega sta vključena otrok, ki je doživel in otrok, ki je povzročil nasilje ter morebitni drugi opazovalci,
- določi izvajalce posameznih nalog,
- s primerom nasilja seznanjajo druge strokovne delavce vzgojno-izobraževalnega zavoda, pri tem posebno pozornost nameni varstvu osebnih podatkov otrok in varovanju njihovega dostojanstva in osebnosti,
- sproti evalvirajo delo, se dogovorijo o zaključku procesne intervencije,
- po zaključni evalvaciji intervencije sprejmejo morebitne predloge za izboljšanje preventivnega delovanja vzgojno-izobraževalnega zavoda.

GRAFIČNI PRIKAZ RAVNANJ OB SUMU SPOLNEGA NASILJA, KI GA IZVAJA UČENEC OZIROMA DIJAK

OB ZAZNAVI NASILJA

KONTINUIRANO

Takoj

ZAPOSLENI_A, KI JE ZAZNAL_A NASILJE

- Zaščiti otroka, ki je doživel nasilje – prepreči nadaljnji stik.
- Če je potrebno: pokliče nujno medicinsko pomoč in obvesti starše.
- Razbremenilni pogovor z otrokom, ki je bil žrtev nasilja.
- Pogovor z otrokom, ki je povzročil nasilje (če je mogoče).

Isti/naslednji dan

ZAPOSLENI_A, KI JE ZAZNAL_A NASILJE

- Obvesti ravnatelja_ico, razrednika_čarki vpletenih otrok, ŠSS, starše vpletenih otrok.
- Izdela zapis dogodka in ga izroči ŠSS.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Po potrebi: varnostni načrt za zaščito otroka, ki je doživel nasilje.
- Ločeni pogovori z otrokom, ki je nasilje doživel, otrokom, ki ga je povzročil, po potrebi z opazovalci_kami.
- Izdela zapise pogovorov.
- Obvesti vodstvo VIZ.
- Hujši dogodki: obvesti policijo in CSD.

VODSTVO VIZ

- Ločeni pogovori z otrokom, ki je nasilje doživel, otrokom, ki ga je povzročil, po potrebi z opazovalci_kami.
- Izdela zapise pogovorov.
- Hujši dogodki: obvesti policijo in CSD.

Najpozneje 2 dni po dogodku

VODSTVO VIZ

- Imenuje interni ali po potrebi razširjeni tim.

Najpozneje 3 dni po dogodku

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Skliče interni/razširjeni tim.
- Vodi interni/razširjeni tim.

Kontinuirano/procesno

INTERNI/RAZŠIRJENI TIM

- Izdela načrt pomoči za otroka, ki je doživel nasilje.
- Izdela načrt pomoči ter vzgojnega delovanja za otroka, ki je povzročil nasilje
- Načrtuje delo s starši otroka, ki je nasilje doživel in s starši otroka, ki je nasilje povzročil.
- Načrtuje delo z oddelki.
- Seznanja učiteljski zbor.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami.
- Razdeli naloge.
- Evalvira in predlaga ukrepe za izboljšanje preventivnega delovanja VIZ.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Svetovalno delo z otrokom, ki je doživel nasilje in otrokom, ki ga je povzročil.
- Ločeni pogovori s starši otroka, ki je doživel nasilje, in otroka, ki je povzročil nasilje.

PROTOKOL ZA RAVNANJE
OB ZAZNAVI IN OBRAVNAVI
SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA
NADLEGOVANJA V VZGOJNO-
IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

2

Sum na spolno nasilje nad otroki, ki ga izvaja zaposleni v vzgojno-izobraževalnem zavodu

Takojšnja intervencija

A. Naloge zaposlenega, ki je zaznal spolno nasilje v vzgojno-izobraževalnem zavodu

Strokovni delavec ali drug delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki je zaznal spolno nasilje ali je bil o njem obveščen, takoj poskrbi za varnost in zdravje otroka, tako da:

- izvede vse potrebne ukrepe za zaščito otroka, ki je doživel nasilje (glede na okoliščine primera nemudoma prepreči fizični dostop domnevnega povzročitelja do žrtve in povzročitelju prepove kakršen koli stik z žrtvijo do razjasnitve okoliščin);
- če je potrebno, pokliče nujno zdravniško pomoč ter o dogajanju obvesti starše oziroma skrbnike otroka;
- se pogovori z otrokom, ki je bil žrtev spolnega nasilja, z namenom razbremenitve in čustvene opore; namen pogovora ni pridobivanje dodatnih informacij;
- o sumu na nasilje nemudoma obvesti ravnatelja in šolsko svetovalno službo;
- naredi zapis dogodka in ga izroči ravnatelju.

B. Naloge šolske svetovalne službe

Šolska svetovalna služba o dogodku obvesti ravnatelja (razen če je ta povzročitelj spolnega nasilja). V primeru odsotnosti ravnatelja ali drugačne organizacije dela na šoli ali če je ravnatelj povzročitelj nasilja, šolska svetovalna služba dejanje naznani policiji.

Šolska svetovalna služba o dogodku isti oz. najkasneje naslednji delovni dan obvesti starše otroka.

Strokovni delavec v šolski svetovalni službi se isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznavi nasilja sestane z otrokom, ki je doživel nasilje. Otroku nudi v prvi vrsti čustveno oporo, ob tem pa – če otrok to zmore – pridobi nujne informacije. V sodelovanju z vodstvom vzgojno-izobraževalnega zavoda pripravi varnostni načrt za zaščito otroka, ki je doživel nasilje, v katerem določijo ukrepe za zagotavljanje varnosti otroka (ločenost povzročitelja od žrtve, možnost prilagojenega obiskovanja pouka, določitev osebe na šoli, na katero se lahko otrok, ki je doživel nasilje, obrne v primeru hude stiske idr.).

O pogovorih izdela zapise.

C. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

Vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznavi nasilja:

- nemudoma zagotovi, da ne bo prišlo do stika med otrokom, ki je doživel nasilje, in domnevnim povzročiteljem oziroma glede na okoliščine primera do stika domnevnega povzročitelja z vsemi učenci (glede na okoliščine primera s prepovedjo opravljanja dela skladno z Zakonom o delovnih razmerjih ali na kakšen drug primeren in učinkovit način);
- se pogovori z domnevnim povzročiteljem nasilja ter po potrebi z opazovalci dogodka in izdela zapis pogovora z namenom razjasnitve okoliščin;
- skupaj s šolsko svetovalno službo pripravi varnostni načrt za zaščito otroka, ki je doživel nasilje;
- poda prijavo o sumu spolnega nasilja na policijo;
- obvesti šolsko inšpekcijo, predvsem z namenom opolnomočenja, kaj vse mora vzgojno-izobraževalni zavod storiti, da ustrezno izpelje postopke, ki jih je dolžan;
- glede na okoliščine primera sproži postopek za redno ali izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi ali postopek zaradi disciplinske odgovornosti;
- izdela zapise/zapisnike dogodkov in ukrepanja.

S pravočasnim obveščanjem policiji omogočimo ustrezno preiskavo dogodka. Vzgojno-izobraževalni zavod v prijavi opiše dogodek in se ne opredeljuje glede kaznivosti dejanja.

Procesna intervencija

A. Naloge šolske svetovalne službe

Šolska svetovalna služba na podlagi pridobljenih informacij takoj začne svetovalno delo z otrokom, ki je doživel spolno nasilje. Svetovanje ponudi tudi njegovim staršem oziroma skrbnikom. Svetuje jim tudi pri izbiri zunanje institucije za psihosocialno in strokovno pomoč.

B. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

Ravnatelj mora skladno z določbami Zakona o delovnih razmerjih ter Zakona o javnih uslužbencih in Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS začeti postopek redne ali izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi ali disciplinski postopek. Glede na okoliščine primera mora poskrbeti za tako organizacijo dela, da se otrok, ki je doživel nasilje ali drugi otroci ne srečujejo s povzročiteljem. Po potrebi in z namenom opolnomočenosti o dogodku obvesti tudi inšpekcijo za šolstvo.

Ravnatelj najpozneje v dveh delovnih dneh po zaznavi nasilja skliče razširjeni tim. Člani tima so svetovalni delavec, razrednik oz. vzgojitelj otroka, ki je doživel nasilje, ravnatelj in po potrebi drugi strokovni delavci vzgojno-izobraževalnega zavoda, predstavnik šolske inšpekcije in predstavnik policije. Tim vodi ravnatelj ali svetovalni delavec, ki dejavnosti tima tudi ustrezno dokumentira.

Ravnatelj z morebitnimi zunanjimi izvajalci, ki v vzgojno-izobraževalnem zavodu v času izvajanja programa z otroki ali mladostniki izvajajo vrtčevske, šolske ali obšolske dejavnosti, sklene dogovor o ukrepanju ob zaznanem spolnem nasilju ali nadlegovanju. Zunanje izvajalce vežejo enake obveznosti kot zaposlene v vzgojno-izobraževalnem zavodu (ob zaznanem nasilju morajo ukrepati enako kot zaposleni delavci v vzgojno-izobraževalnem zavodu) in jih bodo ob sumu, da izvajajo nasilje nad otroki, doletele smiselno enake posledice, kot doletijo zaposlene (možnost prepovedi opravljanja dela oziroma suspenza, razdrtje pogodbe med vzgojno-izobraževalnim zavodom in zunanjim izvajalcem, disciplinski postopek, prijava na policijo). Vodstvo vzgojno-izobraževalnega zavoda mora v primeru, da zunanji izvajalec nad otroki izvaja spolno nasilje, sprejeti smiselno enake ukrepe, kot če nasilje izvaja delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda.

C. Naloge tima

Naloge tima iz prejšnjih točk so:

- izdela načrt pomoči za otroka, ki je žrtev spolnega nasilja, ki vključuje tudi varnostni načrt,
- sodeluje z zunanjimi institucijami,
- načrtuje delo s starši oziroma skrbniki otroka, ki je doživel nasilje,
- načrtuje delo z oddelkom, v katerega je vključen otrok, ki je doživel nasilje, in po potrebi delo z otroki, ki so prihajali v stik s povzročiteljem nasilja,
- načrtuje seznanitev staršev na roditeljskih sestankih ali na druge načine o dogodku in ukrepih šole,
- določi izvajalce posameznih nalog,
- s primerom nasilja seznaniti druge strokovne delavce vzgojno-izobraževalnega zavoda, pri tem pa posebno pozornost nameni varstvu osebnih podatkov otrok in varovanju njihovega dostojanstva in osebnosti,
- sproti evalvira delo, se dogovori o zaključku procesne intervencije,
- po zaključni evalvaciji sprejme morebitne predloge za izboljšanje preventivnega delovanja vzgojno-izobraževalnega zavoda.

GRAFIČNI PRIKAZ RAVNANJ OB SUMU SPOLNEGA NASILJA, KI GA NAD OTROKOM IZVAJA ZAPOSLENI V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM ZAVODU

OB ZAZNAVI NASILJA

Takoj

ZAPOSLENI_A, KI JE ZAZNAL_A NASILJE

- Zaščiti otroka, ki je doživel nasilje – prepreči nadaljnji stik.
- Če je potrebno: pokliče nujno medicinsko pomoč in obvesti starše.
- Razbremenilni pogovor z otrokom, ki je doživel nasilje.
- Obvesti ravnatelja_ico ter ŠSS.
- Naredi zapis dogodka in ga izroči ravnatelju_ici.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Obvesti ravnatelja_ico.

Isti/naslednji dan

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Obvesti starše otroka, ki je doživel nasilje.
- Podporni pogovor z otrokom.
- Sodeluje z vodstvom VIZ pri pripravi varnostnega načrta.
- O pogovorih izdela zapise.
- Poda prijavo na policijo.

VODSTVO VIZ

- Zagotovi, da ne bo prišlo do nadaljnjih stikov povzročitelja_ice z otroki.
- Se pogovori s povzročiteljem_ico, po potrebi z opazovalci_kami.
- Izdela zapisnike pogovorov.
- Pripravi varnostni načrt v sodelovanju s ŠSS.
- Poda prijavo na policijo.
- Obvesti šolsko inšpekcijo.
- Sproži postopke delovno pravne zakonodaje.
- Izdela zapise o dogodku in ukrepih.

Najpozneje
2 dni po dogodku

VODSTVO VIZ

- Skliče razširjeni tim.
- Vodi razširjeni tim.

KONTINUIRANO

Kontinuirano/procesno

INTERNI/RAZŠIRJENI TIM

- Izdela načrt pomoči za otroka, žrtev nasilja.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami.
- Načrtuje seznanitev staršev.
- Načrtuje delo z oddelki.
- Obvešča učiteljski zbor.
- Načrtuje delo s starši.
- Razdeli naloge.
- Evalvira ter predlaga ukrepe za izboljšanje preventivnega delovanja VIZ.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Izvaja svetovalno delo z otrokom, ki je doživel nasilje.
- Ponudi svetovanje staršem oz. pomaga pri iskanju pomoči v zunanjih institucijah.

Shema povzeta po zgledu grafičnega prikaza za ravnanje ob zaznavi nasilja v družini (Janjušević in Klemenčič, 2008, v Filipič in Klemenčič, 2011).

PROTOKOL ZA RAVNANJE
OB ZAZNAVI IN OBRAVNAVI
SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA
NADLEGOVANJA V VZGOJNO-
IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

2

Sum na spolno nasilje, ki ga nad otrokom izvaja tretja oseba

Takojšnja intervencija

A. Naloge zaposlenega, ki je opazil okoliščine, ki kažejo, da spolno nasilje izvaja tretja oseba izven vzgojno-izobraževalnega zavoda

Strokovni delavec ali drug delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki je pri opravljanju svojega dela opazil okoliščine, ki kažejo, da otrok doživlja spolno nasilje tretjih oseb (družinskih članov, znancev, prijateljev, partnerjev idr.) ali je bil o njem obveščen, takoj poskrbi za varnost in zdravje otrok, tako da:

- če je potrebno, pokliče nujno zdravniško pomoč;
- o dogajanju sam ali skupaj s šolsko svetovalno službo obvesti starše oziroma skrbnike otroka; če je domnevni povzročitelj spolnega nasilja eden od staršev oziroma skrbnikov, o nasilju obvesti center za socialno delo;
- se pogovori z otrokom, ki je bil žrtev spolnega nasilja, z namenom razbremenitve in čustvene opore; namen pogovora ni pridobivanje dodatnih informacij;
- o sumu na nasilje nemudoma obvesti ravnatelja in šolsko svetovalno službo;
- sam ali s šolskim svetovalnim delavcem naredi zapis dogodka, opažanj, pridobljenih informacij ali pogovora za otrokom. Zapis lahko sledi usmeritvam iz Pravilnika o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode.³

B. Naloga šolske svetovalne službe

Šolska svetovalna služba o dogodku obvesti ravnatelja. O dogodku isti oz. najkasneje naslednji delovni dan obvesti starše otroka; če je domnevni povzročitelj spolnega nasilja eden od staršev oziroma skrbnikov, o nasilju obvesti center za socialno delo. V primeru odsotnosti ravnatelja ali drugačne organizacije dela na šoli, šolska svetovalna služba da prijavo o sumu spolnega nasilja policiji in centru za socialno delo.

³ Zapis dogodka je uradni dokument, ki je podlaga za prijavo nasilja centru za socialno delo, policiji ali državnemu tožilstvu ter za nudenje pomoči otroku v okviru vzgojno-izobraževalnega zavoda. V zapisu dogodka je treba navesti vse okoliščine in opažanja, iz katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje in da je otrok ogrožen. Delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki naredi zapis, zapiše tudi, ali so potrebni takojšnji ukrepi za zaščito otroka.

Strokovni delavec v šolski svetovalni službi se isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznavi nasilja sestane z otrokom, ki je doživel spolno nasilje. Otroku, ki je doživel nasilje, nudi v prvi vrsti čustveno oporo, ob tem pa – če otrok to zmore – pridobi nujne informacije. O pogovorih izdela zapise.

V sodelovanju z vodstvom vzgojno-izobraževalnega zavoda pripravi varnostni načrt za zaščito otroka, če je to potrebno.

Skupaj z drugimi institucijami (center za socialno delo, policija, zdravstvene institucije idr.) sodeluje pri pripravi in izvedbi pomoči za žrtev nasilja.

C. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

Ravnatelj isti oz. najpozneje naslednji delovni dan po zaznanem sumu nasilja:

- skupaj s šolsko svetovalno službo o dogajanju obvesti starše oz. skrbnike; če je domnevni povzročitelj spolnega nasilja eden od staršev oziroma skrbnikov, o nasilju obvesti center za socialno delo;
- o tem obvesti policijo in center za socialno delo;
- skupaj z drugimi institucijami sodeluje pri pripravi in izvedbi pomoči za žrtev nasilja.

S pravočasnim obveščanjem policiji omogočimo ustrezno preiskavo dogodka. Vzgojno-izobraževalni zavod v prijavi opiše dogodek in se ne opredeljuje glede kaznivosti dejanja.

Procesna intervencija

A. Naloge šolske svetovalne službe⁴

Šolski svetovalni delavec skliče interni tim vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki ga sestavljajo svetovalna služba vzgojno-izobraževalnega zavoda, ravnatelj oziroma vzgojitelj otroka, ki je žrtev nasilja, in učitelj oziroma drug delavec vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki je naredil zapis dogodka. Vsaj na prvem sestanku mora biti navzoč tudi ravnatelj. Vodja internega tima je svetovalni delavec. Če ima vzgojno-izobraževalni zavod le enega svetovalne-

⁴ Naloge so primerljive z nalogami iz Pravidnika o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode (Uradni list RS, št. 104/09).

ga delavca in je ta odsoten, vlogo vodje internega tima prevzame ravnatelj. Naloge vodje internega tima so:

- skrbi za izmenjavo informacij med člani internega tima,
- usklajuje dejavnosti v okviru vzgojno-izobraževalnega zavoda,
- obvešča ravnatelja o vseh oblikah pomoči otroku, ki je žrtev nasilja,
- sodeluje v multidisciplinarnem timu centra za socialno delo in obvešča ostale člane internega tima o sodelovanju z vsemi zunanjimi institucijami.

B. Naloge vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda

Ravnatelj skrbi za nemoteno telo internega tima, po potrebi sodeluje v njem. Obveščen je o poteku sodelovanja z zunanjimi institucijami in po potrebi z njimi aktivno sodeluje.

Zagotavlja podporo strokovnim delavcem, če bi morali pričati na sodišču o zaznavi nasilja.

C. Naloge internega tima vzgojno-izobraževalnega zavoda

Naloge tima iz prejšnjih točk so:⁵

- izdela načrt pomoči za žrtev spolnega nasilja, ki vključuje tudi varnostni načrt,
- sodeluje z zunanjimi institucijami,
- določi izvajalce posameznih nalog,
- s primerom nasilja seznanjeni druge strokovne delavce vzgojno-izobraževalnega zavoda, če je to potrebno za njihovo nadaljnje delo z otrokom in za pomoč oziroma svetovanje otroku, pri tem pa posebno pozornost namenijo varstvu osebnih podatkov otrok in varovanju njihovega dostojanstva in osebnosti,
- izdela načrt pomoči vzgojno-izobraževalnega zavoda oziroma svetovanja otroku v šoli ali zunanji instituciji,
- sprejme dogovor o načinu sodelovanja s staršem ali skrbnikom otroka, ki je žrtev nasilja.

⁵ Predlog je povzet po Pravilniku o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode (Uradni list RS, št. 104/09).

GRAFIČNI PRIKAZ RAVNANJ OB SUMU SPOLNEGA NASILJA, KI GA NAD OTROKOM IZVAJA TRETJA OSEBA

OB ZAZNAVI NASILJA

Takoj

ZAPOSLeni_A, KI JE ZAZNAL_A NASILJE

- Če je potrebno: pokliče nujno medicinsko pomoč.
- Razbremenilni pogovor z otrokom, ki je bil žrtev nasilja.
- Obvesti ŠSS in ravnatelja.
- Sam_a ali s ŠSS obvesti starše; če je povzročitelj_ica eden_a od staršev, obvesti CSD.
- Naredi zapis dogodka in ga izroči ŠSS.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Obvesti ravnatelja.

Isti/naslednji dan

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Obvesti starše otroka, ki je doživel nasilje; če je povzročitelj_ica eden od staršev, obvesti CSD.
- Poda prijavo o sumu nasilja policiji in CSD.
- Nudi čustveno oporo otroku.
- Izdela zapise pogovorov.
- Sodeluje z vodstvom VIZ pri pripravi varnostnega načrta.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami pri pripravi načrta pomoči.

VODSTVO VIZ

- Obvesti starše otroka, ki je doživel nasilje; če je povzročitelj_ica eden od staršev, obvesti CSD.
- Poda prijavo o sumu nasilja policiji in CSD.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami pri pripravi načrta pomoči.

Naslednji dan

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Skliče in vodi interni tim.

KONTINUIRANO

Kontinuirano/procesno

INTERNI/RAZŠIRJENI TIM

- Izdela načrt pomoči.
- Sodeluje z zunanjimi institucijami.
- Razdeli naloge.
- Če je potrebno, seznanja strokovne delavce_ke šole.
- Dogovori se o načinu sodelovanja s starši.

ŠOLSKA SVETOVALNA SLUŽBA (ŠSS)

- Sodeluje v multidisciplinarnem timu CSD. Obvešča ravnatelja_ico.
- Usklajuje dejavnosti v okviru VIZ.

VODSTVO VIZ

- Po potrebi sodeluje v internem timu.
- Po potrebi sodeluje z zunanjimi institucijami.
- Nudi oporo strokovnim delavcem_kam.

PROTOKOL ZA RAVNANJE OB ZAZNAVI IN OBRAVNAVI SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA NADLEGOVANJA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

2

Shema povzeta po zgledu grafičnega prikaza za ravnanje ob zaznavi nasilja v družini (Janjušević in Klemenčič, 2008, v Filipčič in Klemenčič, 2011).

PRILOGE

PROTOKOL ZA RAVNANJE
OB ZAZNAVNI IN OBRAVNAVI
SPOLNEGA NASILJA IN SPOLNEGA
NADLEGOVANJA V VZGOJNO-
IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

2

Priloga 1

DEVETNAJSTO POGlavJE KAZENSKEGA ZAKONIKA⁶ KAZNIVA DEJANJA ZOPER SPOLNO NEDOTAKLJIVOST

Posilstvo

170. člen

- (1) Kdor brez privolitve druge osebe doseže, da ta spolno občuje ali s tem izenačeno spolno ravna, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.
- (2) Privolitev iz prejšnjega odstavka tega člena je podana, če je oseba po svoji navzven zaznavni, nedvoumni in svobodni volji privolila v spolno občevanje ali s tem izenačeno spolno ravnanje in je bila sposobna sprejeti tako odločitev.
- (3) Kdor prisili drugo osebo k spolnemu občevanju ali s tem izenačenemu spolnemu ravnanju, tako da uporabi silo ali zagrozi z neposrednim napadom na življenje ali telo, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.
- (4) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno grozovito ali posebno poniževalno ali če je dejanje storilo več oseb zaporedoma ali nad obsojenci ali drugimi osebami, ki jim je vzeta prostost, se storilec kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let.
- (5) Kdor prisili drugo osebo k spolnemu občevanju ali s tem izenačenemu spolnemu ravnanju, tako da ji zagrozi, da bo o njej ali njenih bližnjih odkril, kar bi škodovalo njeni ali njihovi časti ali dobremu imenu, ali da bo njej ali njenim bližnjim povzročil veliko premoženjsko škodo, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do petih let.
- (6) Če so bila dejanja iz prvega, tretjega ali petega odstavka tega člena storjena proti osebi, s katero storilec živi v zakonski, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni skupnosti, se pregon začne na predlog.

⁶ Kazenski zakonik – KZ-1, Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21 in 186/21, 105/22 – ZZNŠPP in 16/23.

Spolno nasilje

171. člen

- (1) Kdor brez privolitve druge osebe doseže, da ta stori ali trpi kakšno spolno dejanje, ki ni zajeto v prejšnjem členu, se kaznuje z zaporom do petih let.
- (2) Privolitev iz prejšnjega odstavka je podana, če je oseba po svoji navzven zaznavni, nedvoumni in svobodni volji privolila v spolno dejanje iz prejšnjega odstavka in je bila sposobna sprejeti tako odločitev.
- (3) Kdor uporabi silo ali zagrozi drugi osebi z neposrednim napadom na življenje ali telo in jo tako prisili, da stori ali trpi kakšno spolno dejanje iz prvega odstavka tega člena, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do desetih let.
- (4) Če je dejanje iz prejšnjega odstavka storjeno grozovito ali posebno poniževalno ali če je dejanje storilo več oseb zaporedoma ali nad obsojenci ali drugimi osebami, ki jim je vzeta prostost, se kaznuje z zaporom od treh do petnajstih let.
- (5) Kdor drugo osebo prisili, da stori ali trpi kakšno spolno dejanje iz prvega odstavka tega člena, tako da ji zagrozi, da bo o njej ali njenih bližnjih odkril, kar bi škodovalo njeni ali njihovi časti ali dobremu imenu, ali da bo njej ali njenim bližnjim povzročil veliko premoženjsko škodo, se kaznuje z zaporom do petih let.
- (6) Če so bila dejanja iz prvega, tretjega ali petega odstavka tega člena storjena proti osebi, s katero storilec ali storilka živi v zakonski, zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti, se pregon začne na predlog.

Spolna zloraba slabotne osebe

172. člen

- (1) Kdor spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z drugo osebo brez njene privolitve, tako da zlorabi njeno duševno bolezen, začasno duševno motnjo ali hujšo duševno manjrazvitost, zaradi katere ta ni sposobna podati privolitve, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.
- (2) Privolitev iz prejšnjega odstavka je podana, če je oseba po svoji navzven zaznavni, nedvoumni in svobodni volji privolila v spolno občevanje ali kakšno drugo spolno dejanje in je bila sposobna sprejeti tako odločitev.

(3) Kdor v okoliščinah iz prvega odstavka tega člena kako drugače prizadene spolno nedotakljivost slabotne osebe, se kaznuje z zaporom do petih let.

Spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let

173. člen

(1) Kdor spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, se kaznuje z zaporom od treh do osmih let.

(2) Kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka s slabotno osebo, ki še ni stara petnajst let, ali tako, da uporabi silo ali zagrozi z neposrednim napadom na življenje ali telo, ali na tak način doseže storitev dejanja z drugo osebo, se kaznuje z zaporom od petih do petnajstih let.

(3) Učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba, ki z zlorabo svojega položaja spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo, ki še ni stara petnajst let in mu je zaupana v učenje, vzgojo, zdravljenje, varstvo ali oskrbo, se kaznuje z zaporom od treh do desetih let.

(4) Kdor v okoliščinah iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena kako drugače prizadene spolno nedotakljivost osebe, ki še ni stara petnajst let, se kaznuje z zaporom do petih let.

(5) Dejanje iz prvega odstavka tega člena ni protipravno, če je bilo storjeno z osebo primerljive starosti in če ustreza stopnji njene duševne in telesne zrelosti.

Pridobivanje oseb, mlajših od petnajst let, za spolne namene

173.a člen

(1) Kdor osebo, mlajšo od petnajst let, prek informacijskih ali komunikacijskih tehnologij nagovarja za srečanje z namenom, da bi zoper njo storil kaznivo dejanje iz prvega odstavka 173. člena tega zakonika ali zaradi izdelave slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske ali drugačne seksualne vsebine, in so nagovarjanju sledila konkretna dejanja za uresničitev srečanja, se kaznuje z zaporom do enega leta.

(2) Dejanje iz prejšnjega odstavka ni protipravno, če je bilo storjeno zaradi uresničitve dejanja iz prvega odstavka 173. člena in pod pogoji iz petega odstavka 173. člena tega zakonika.

Kršitev spolne nedotakljivost z zlorabo položaja

174. člen

(1) Kdor zlorabi svoj položaj in tako pripravi osebo drugega ali istega spola, ki mu je podrejena ali od njega odvisna, k spolnemu občevanju, ali da stori oziroma trpi kakšno drugo spolno dejanje, se kaznuje z zaporom do petih let.

(2) Učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj ali druga oseba, ki z zlorabo svojega položaja spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo, staro nad petnajst let, ki mu je zaupana v učenje, vzgojo, varstvo in oskrbo, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

Zloraba prostitucije

175. člen

(1) Kdor zaradi izkoriščanja sodeluje pri prostituciji druge osebe ali kdor s silo, grožnjo ali preslepitvijo navede, pridobi ali spodbudi drugo osebo k prostituciji, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.

(2) Kdor zaradi izkoriščanja sodeluje pri prostituciji mladoletne osebe ali posega po prostituciji mladoletne osebe ali kdor s silo, grožnjo, preslepitvijo, novačenjem ali nagovarjanjem navede, pridobi ali spodbudi mladoletno osebo k prostituciji, se kaznuje z zaporom od enega do desetih let.

(3) Če sta bili dejanji iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeni proti več osebam ali v okviru hudodelske združbe, se storilec kaznuje z zaporom od enega do dvanajstih let.

Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva

176. člen

(1) Kdor osebi, mlajši od petnajst let, proda, prikaže ali z javnim razstavljanjem ali kako drugače omogoči, da so ji dostopni spisi, slike, avdiovizualni ali drugi predmeti pornografske vsebine, ali ji prikaže pornografsko ali drugačno seksualno predstavo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

(2) Kdor s silo, grožnjo, preslepitvijo, prekoračitvijo ali zlorabo pooblastil, novačenjem, nagovarjanjem ali zaradi izkoriščanja navede, pridobi ali spodbudi mladoletno osebo za izdelavo slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske ali drugačne seksualne vsebine, za sodelovanje v pornografski ali

drugačni seksualni predstavi ali kdor taki predstavi vedoma prisostvuje, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do osmih let.

(3) Enako kot v prejšnjem odstavku se kaznuje, kdor zase ali za drugega pridobiva, izdelava, razširi, proda, uvozi, izvozi ali drugače ponudi pornografsko ali drugačno seksualno gradivo, ki vključuje mladoletne osebe ali njihove realistične podobe, ali kdor poseduje tako gradivo, pridobi dostop ali namerno dostopa do takega gradiva s pomočjo informacijskih ali komunikacijskih tehnologij, ali razkriva identiteto mladoletne osebe v takem gradivu.

(4) Če je bilo dejanje iz drugega ali tretjega odstavka tega člena storjeno v hudodelski združbi za izvrševanje takih kaznivih dejanj, se storilec kaznuje z zaporom od enega do osmih let.

(5) Dejanje iz tretjega odstavka tega člena v delu, ki pomeni pridobivanje, izdelavo, posedovanje ali pridobivanje dostopa s pomočjo informacijskih ali komunikacijskih tehnologij do pornografskega ali drugačnega seksualnega gradiva, ni protipravno, če je bilo storjeno med mladoletnimi osebami primerljive starosti, ki so se z dejanjem strinjale, ustreza stopnji njihove duševne in telesne zrelosti ter prikazuje take osebe.

(6) Pornografsko ali drugačno seksualno gradivo iz drugega, tretjega in četrtega odstavka tega člena se vzame ali njegova uporaba ustrezno onemogoči.

Priloga 2

ZAPIS O SUMU NA IZVAJANJE SPOLNEGA NASILJA NAD OTROKOM, KI GA JE ZAZNAL STROKOVNI DELAVEC

1. Naziv in sedež vzgojno-izobraževalnega zavoda:
2. Ime in priimek strokovnega delavca, ki je zaznal nasilje, ter naziv delovnega mesta:
3. Podatki o otroku, ki je doživel spolno nasilje (ime in priimek, oddelek):
4. Podatki o povzročitelju spolnega nasilja (ime in priimek, oddelek ali delovno mesto oz. razmerje do otroka):
5. Datum in ura, ko je strokovni delavec izvedel o spolnem nasilju ali ko so bile opažene okoliščine, ki kažejo na spolno nasilje:
6. Zapis dogodka (kraj in čas dogajanja, opažanja strokovnega delavca, opis pomembnih okoliščin, navedba morebitnih prič):
7. Izvedeni ukrepi strokovnega delavca za zaščito otroka otroka, ki je doživel spolno nasilje (ustrezno obkroži):
 - a. opravljen pogovor z otrokom, ki je doživel spolno nasilje, in nudenje čustvene opore (datum in čas opravljenega pogovora: _____),
 - b. opravljen pogovor s povzročiteljem in sklenjen dogovor o prenehanju uporabe nasilja (datum in čas opravljenega pogovora in sklenjenega dogovora: _____),
 - c. preprečitev fizičnega dostopa povzročitelja do žrtve,
 - č. odvzem telefona ali druge elektronske oziroma telekomunikacijske naprave otroku, ki je povzročal nasilje,
 - d. obvestitev (ustrezno obkroži):
 - vrtčevske oziroma šolske svetovalne službe,
 - ravnatelja vzgojno-izobraževalnega zavoda,
 - staršev oziroma skrbnikov žrtve,
 - staršev oziroma skrbnikov povzročitelja,
 - nujne zdravniške pomoči,
 - policije,
 - centra za socialno delo,
 - šolske inšpekcije (v primeru, da potrebujete sugestijo o ukrepih).

8. Datum predaje zapisa vrtčevski oziroma šolski svetovalni službi ali obvestitve vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda:
9. Ime in priimek zaposlenega, ki je sprejel zapis, in naziv delovnega mesta:
10. Podpis strokovnega delavca, ki je pripravil zapis:
11. Podpis predstavnika vrtčevske oziroma šolske svetovalne službe ali vodstva vzgojno-izobraževalnega zavoda, ki je prejel zapis:

Priloga 3

VARNOSTNI NAČRT

1. Naziv in sedež vzgojno-izobraževalnega zavoda:
2. Ime in priimek oseb, ki so sodelovale pri sestavi varnostnega načrta, ter naziv delovnega mesta:
3. Podatki o otroku, ki je doživel spolno nasilje (ime in priimek, oddelek):
4. Podatki o povzročitelju spolnega nasilja (ime in priimek, oddelek ali delovno mesto oz. razmerje do otroka):
5. Že izvedeni ukrepi za zaščito otroka (ustrezno obkroži):
 - a. opravljen pogovor z otrokom in nudenje čustvene opore,
 - b. opravljen pogovor s povzročiteljem in sklenjen dogovor o prenehanju uporabe nasilja,
 - c. preprečitev fizičnega dostopa povzročitelja do žrtve,
 - č. odvzem telefona ali druge elektronske oziroma telekomunikacijske naprave,
 - d. obvestitev (ustrezno obkroži):
 - e. vrtčevske oziroma šolske svetovalne službe,
 - ravnatelja vzgojno-izobraževalnega zavoda,
 - staršev oziroma skrbnikov žrtve,
 - staršev oziroma skrbnikov povzročitelja,
 - nujne zdravniške pomoči,
 - policije,
 - centra za socialno delo,
 - šolske inšpekcije (v primeru, da potrebujete sugestijo o ukrepih).
6. Nadaljnji ukrepi za zaščito otroka, ki je doživel spolno nasilje (ustrezno obkroži):
 - a. zagotovitev nadaljnjega svetovalnega/terapevtskega dela z žrtvijo na šoli ali v zunanji instituciji,
 - b. zagotovitev nadaljnjega svetovalnega/terapevtskega dela s povzročiteljem na šoli ali v zunanji instituciji,
 - c. ukrepi za ločevanje fizičnega dostopa povzročitelja do žrtve:
 - vsaj začasna razporeditev otroka, ki je povzročil spolno nasilje, v drug oddelek,
 - prešolanje učenca ali izključitev dijaka, ki je povzročal nasilje,

- prilagoditve obiskovanja pouka za žrtev ali povzročitelja,
- povečanje števila strokovnih delavcev na hodnikih v času odmorov,
- drugo.

č. določitev zaupne osebe, na katero se lahko otrok, ki je doživel spolno nasilje v vzgojno-izobraževalnem zavodu kadar koli obrne _____,

d. načrtovanje pomoči ostalim vpletenim (delo s sošolci žrtve in povzročitelja),

e. informiranje žrtve in njenih staršev oziroma skrbnikov o njenih pravicah in možnih oblikah pomoči.

7. Konkreten opis ukrepov za zaščito otroka, ki je doživel nasilje:

8. Datum priprave varnostnega načrta:

9. Podpis strokovnega delavca, ki je pripravil načrt:

10. Podpis vodje tima (če je bil varnostni načrt pripravljen v okviru tima):
